

DIVERSÀRIUM

■ **Margarida Troguet**

Fotos: Centre de Titelles

El Centre de Titelles de Lleida, Premi Nacional de Cultura 2018

Com i per què pugues a l'escenari a recollir un Premi Nacional de Cultura? Aquesta pregunta és la que hem fet a Elisabet Vallvé Agustí i Oriol Ferre Samon, que el dia 12 de juliol del 2018 van pujar a l'escenari del Teatre Zorrilla de Badalona a recollir el Premi Nacional de Cultura 2018 per al Centre de Titelles de Lleida, un premi que reconeix la trajectòria i el talent d'una entitat que fa 32 anys que desenvolupa una fructífera activitat creativa.

Per parlar sobre la transmissió artística i empresarial i sobre la tradició artística familiar hem preparat un monòleg, un diàleg i un breu epíleg. Perquè aquest és el primer Premi Nacional de Cultura en l'àmbit de les arts escèniques que s'ha recollit des de Lleida!

Monòleg de l'Eli

Per parlar de la família Vallvé i de les seves arrels artístiques, ens hem de remuntar al meu besavi, Joan Vallvé Pujol, pintor, dibuixant i aficionat al cinema. Tant era així que casa seva estava plena de màquines de cine. Va morir als 37 anys, però a casa teníem quadres seus i de petita ja em meravellava el seu realisme a l'hora de fer retrats.

De l'avi Andreu Vallvé en puc explicar més coses. Ens va deixar als 61 anys, però sempre ha estat present en el record familiar. Era un home alegre, molt treballador i un pare vocacional, ja que va tenir deu fills. Va ser escenògraf, pintor, professor, escriptor i creador d'obres de teatre. Va ser deixeble de J. Mestres i Cabanes, amb qui va treballar com a encarregat del seu taller al Liceu. Més tard, va crear el seu taller d'escenografia, on va tenir treballant-hi Fabià Puigserver. Va fer moltes escenografies per a teatre i cinema. Va ser professor i secretari general de l'Institut del Teatre de Barcelona i va obtenir el Premi Ciutat de Barcelona de teatre infantil.

Com veieu, la feina era la seva passió, però la família, la seva vida. Conjuntament amb la meva àvia, que tenia la carrera de violí, se les empescaven perquè els deu fills que tenien visquesin tot allò amb il·lusió i anar-los traspasant l'amor per l'art. Hem crescut amb les anècdotes de la família Vallvé, on la mú-

sica i la plàstica sempre eren els protagonistes; creaven pel·lícules amb super-8, pel·lícules animades, organitzaven trobades familiars i durant deu anys van representar uns pastorets familiars que l'avi va escriure per als 50 cosins del meu pare i que, anys més tard, els meus 23 cosins Vallvé i jo també vam escenificar. Van donar vida a un poble deshabitat anomenat la Guardia Pilosa, on van crear la seva festa major, van construir els gegants, els capgrossos, l'himne... Encara ara sense els avis, aquesta manera de fer l'han mantingut els meus tiets i cosins. De petita, jo hi passava els estius, hi havíem après a fer doblatge, pel·lícules, concerts, cantates... sempre ens inventàvem alguna cosa.

Amb aquest entorn familiar, el meu pare, de ben jovenet, va començar a dibuixar al costat del meu avi. Es va iniciar il·lustrant alguns dels seus llibres i ha acabat fent-ho en més de 50 contes. Durant molt de temps va col·laborar periòdicament a les revistes *Cavall Fort*, *Tretzevents* i *Rodamón* mentre ajudava el seu pare al taller d'escenografia. L'avi Andreu va ser el seu mestre, diu sempre el meu pare ben satisfet.

Joan-Andreu Vallvé va fer Belles Arts i Escenografia a l'Institut del Teatre, on va acabar fent de professor i va crear l'Escola de Titelles. En aquella època ja festejava amb la meva mare, Julieta Agustí. Ella l'acompanyava en tots els seus viatges, festivals de titelles, conferències, jornades... pels diferents continents. Un cop la faceta de la pedagogia dels titelles va estar consolidada, van decidir deixar Barcelona, anar a viure a Lleida i crear el Centre de Titelles de Lleida. Finalment, el món dels titelles va guanyar! Ho englobava tot, escriure textos, dibuixar les escenografies, pensar els titelles, dirigir els actors... donar vida i ànima a uns objectes inanimats.

Aquella època la recordo molt bé. Quan tornàvem de l'escola el meu germà Bernat i jo sempre ens el trobàvem al seu estudi dibuixant o escrivint. Ens encantava que ens expliqués en quin projecte estava posat. Era un món fascinant, sempre amb mil esbossos, diccionaris, llapis, retoladors, la taula ben bruta de goma d'esborrar..., es passava el dia i la nit treballant, i això va

durar tota la vida. Quan ja tenia l'edat de sortir de festa, anava al seu estudi a dir-li bona nit i ens passàvem una bona estona parlant de les seves creacions, ja podien ser les dotze o les quatre de la matinada, sempre estava enfeinat.

Textos, dibuixos, esbossos, llibres, pintures, titelles... aquest era el nostre dia a dia. A mi m'encantava dibuixar i pintar, i em vaig llicenciar en Belles Arts, i el meu germà va estudiar Disseny. Tots dos vam anar a la coral i al conservatori de música, en Bernat va estudiar clarinet i jo, flauta travessera. La Julieta tenia la carrera de piano i una gran capacitat per organitzar-nos amb els cosins o els amics per tocar als casaments, a les comunions, en festes... davant la família o els amics. A nosaltres ens encantava, sempre anàvem amb els instruments a tot arreu.

Més tard, el Bernat i jo ens vam introduir en el món dels titelles de ben jovenets com a músics/titellaires en molts espectacles del Centre de Titelles. Ara que m'ho miro amb perspectiva, només teníem prop de 16 anys quan vam començar a tocar al Palau de la Música, a actuar al Teatre Nacional de Catalunya i per molts teatres de Catalunya, de la resta de l'Estat i l'estranger. Per a nosaltres era ben normal anar de bolos.

Els pares ja se les empescaven perquè tot el seu món ens agrada. Els dies de la Fira de Titelles, de ben petits, ja fèiem de reporters fent les fotografies i els vídeos de les companyies participants, ajudàvem en el muntatge de les exposicions, als tallers de titelles..., i a poc a poc, com si es tractés d'un joc, vam anar passant per totes les feines del Centre de Titelles i de la fira, des de treballar al taller construint titelles, escenografies i fer d'actors, fins a treballar en l'organització de la fira. Tot ens agradava!

Finalment, tots dos vam deixar Barcelona, on havíem anat a estudiar, i ens vam posar a treballar de ple al Centre de Titelles. Ens estimàvem el projecte i sabíem el que això implicava, dedicació al 100%, amb la sort, però, que l'art, la música i l'organització hi serien sempre presents.

Del pare hem mamat l'amor per l'art, la traça pel dibuix, la pintura, la construcció, la constància en la feina i voler-la fer ben feta, i de la mare, la música, l'empenta, l'alegria i el vesant organitzatiu, la clau perquè tot rutllí! Ella n'era una experta. Va estudiar Psicologia i Pedagogia. Tenia un instint innat per ensenyar i una gran capacitat per resoldre els problemes i trobar-hi bones solucions.

Em sento afortunada de la vida que he tingut i estic molt agraïda als pares, perquè ells han estat els nostres mestres.

Diàleg a tres bandes

(Eli Vallvé, Oriol Ferre i Margarida Troguet)

M.- Caram! El *modus operandi* d'aquesta família demana un article més llarg, o millor una sèrie?

Així doncs, heu estrenat 23 espectacles. Sabeu quantes funcions heu fet?

DIVERSÀRIUM

E.- Ostres, és difícil de calcular. Els primers anys ni tan sols teníem ordinadors i no en tenim dades. Tot i això, sabem que és entre 6.500 i 7.000 actuacions.

M.- Quants aplaudiments, i quants cops sortir a saludar!

E.- Vist així, són molts, sí!!! [riu].

M.- Però, Oriol, la teva infantesa a Menorca està molt vinculada a la natura i a la mar i...

O.- Sí, res a veure amb el que ha explicat l'Eli. El cas és que arribo a Lleida amb 16 anys i no conec ningú, i em toca començar de zero. M'apunto als Escoltes que és l'única cosa que reconec com a pròpia, perquè ja hi participava a les Illes, i també als Castellers i als Diables, per vincular-me al món cultural i a la ciutat.

M.- On coneixes l'Eli?

O.- Als Escoltes... [l'Eli riu].

M.- I?

O.- Doncs faig cap al Centre de Titelles per amor!

E.- (A part) Sí, però al principi la Julieta no li va posar fàcil [riu].

O.- S'hi va sumar que en aquella època el tècnic d'un dels espectacles del Centre em va proposar de fer-li una substitució. Casualment, era Tino Agustí, treballador del Centre i de la Fira. Tot junt va fer que aquell mateix any m'estrenés de voluntari a la Fira de Titelles. Va ser quan vaig descobrir quina era la magnitud de la Fira. La plaça estava a petar i vaig entendre que era un gran esdeveniment. L'any següent, quan faltaven quinze dies per inaugurar la Fira, malauradament en Tino (nebot de Julieta Agustí i cosí de l'Eli) va morir d'accident i juntament amb l'Eli, amb només 22 anys, ens vam fer càrrec de tota la part tècnica de la Fira de Titelles.

E.- Va ser un aprenentatge dur i intens. Era un món desconegut per a nosaltres, que vam haver d'aprendre en temps rècord i plens de tristors.

M.- I Oriol, et vas integrar a l'equip?

O.- Sí, a partir d'aquell any ens vam fer càrrec de la producció tècnica de la Fira des de Barcelona i després, en acabar els estudis i tornar a Lleida, ens vam sumar definitivament a l'equip. La Julieta va ser qui em va ensenyar l'ofici.

M.- Però la columna vertebral eren la Julieta i el Joan Andreu encara?

E.- Sí, eren ells, però duien a terme constantment un procés d'acompanyament que feia que l'aprenentatge i les responsabilitats les anéssim adquirint sense saber-ho.

M.- I malauradament, un altre accident es va endur la Julieta i...

E.- Sí, va ser un cop molt dur i teníem molta por. El pare estava a punt de jubilar-se, pensàvem que no estàvem preparats i